

ГРИЦЕНКО Сергій Володимирович
Київський інститут Національної Гвардії
України

ОЦІНКА РИЗИКІВ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ

Оцінка ризиків тероризму в Україні є надзвичайно актуальною та багатовимірною проблемою сучасності. Вона вимагає інтегрованого підходу, що об'єднує теоретичні засади, емпіричні дані та системний аналіз загроз, зумовлених взаємодією політичних, соціальних, економічних і культурних чинників у контексті глобальної безпеки. У сучасних умовах воєнного стану та зростання транснаціональних терористичних викликів особлива увага приділяється дослідженню масштабів та актуальності терористичних ризиків. Ретельна оцінка загроз є фундаментом для стратегічного планування у сфері державного управління безпекою, а також для організації ефективної роботи силових структур, зокрема Національної Гвардії України, що відповідає за стабільність і обороноздатність держави.

Сучасні дослідники підкреслюють, що тероризм як форма асиметричної війни характеризується високою непередбачуваністю та змінністю тактик і стратегій. Теоретичний аналіз цієї проблематики включає визначення основних категорій та підходів до трактування терористичних актів як явища соціально-політичної небезпеки. Наприклад, вчені Лісіцина Ю. О., Серкевич І. Р. та Яремко Г. З. аналізують організаційно-правові основи запобігання тероризму, розглядаючи нормативно-правову базу, яка регулює державну діяльність у сфері безпеки [4, С. 132]. Їх дослідження свідчать про необхідність постійного вдосконалення правових інструментів для адаптації до змінних умов як зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

Кудінов С. С. у своїх працях акцентує увагу на феномені державного тероризму, розмежовуючи дії, здійснювані як державними, так і недержавними суб'єктами. Він вказує на важливість чіткого визначення правових рамок, адже

правильна класифікація терористичних актів є критичною для формування превентивних заходів [3, С. 79]. З іншого боку, Бехруз Х. Н. звертає увагу на проблеми концептуалізації понять, пов'язаних із війною в міжнародному праві, що дозволяє розглядати тероризм у контексті асиметричної боротьби [1, С. 560].

Практичний аспект оцінки ризиків тероризму в Україні ґрунтується на аналізі численних емпіричних даних, що дозволяють виявити закономірності у поведінці терористичних груп. Дослідження Блага А. Б. спрямоване на аналіз співвідношення між тероризмом і війною в українському контексті, підкреслює, що ідентифікація терористичних актів, які виникають на перетині кримінально-правових норм та військових дій, потребує розробки спеціалізованих методологій для забезпечення ефективного реагування правоохоронних органів [2, С. 430].

Середа В. В. та Серкевич І. Р. пропонують інтегровану модель аналізу, що поєднує емпіричні дані з теоретичними концепціями для визначення основних характеристик терористичних явищ. Їх підхід дозволяє виявити детермінанти формування терористичних загроз та розробити профілактичні заходи для їхнього запобігання [5, С. 39]. Тимошенко В. І. розглядає детермінанти сучасного тероризму, наголошуючи на тому, що економічні, соціальні та політичні чинники в сукупності створюють умови для виникнення терористичних рухів. Інтеграція внутрішніх і зовнішніх чинників дозволяє побудувати комплексну модель аналізу ризиків, що є основою для формування стратегій протидії [6, С. 131].

Міждисциплінарний підхід до дослідження тероризму передбачає використання як кримінологічних, так і психологічних, соціальних та правових підходів. Така комплексність дозволяє створити широку наукову базу для розробки ефективних заходів протидії терористичним загрозам. Водночас аналіз сучасних технологічних трансформацій, таких як зростання мобільності інформації та розвиток цифрових технологій, свідчить про появу нових форм терористичної діяльності, що потребують адаптації існуючих методів оцінки ризиків.

Практична значущість оцінки ризиків тероризму в Україні визначається розробкою ефективних механізмів попередження та зниження наслідків потенційних загроз. Формування систем раннього реагування, що ґрунтуються на інтегрованих підходах, дозволяє не лише зменшити ймовірність виникнення терористичних актів, але й мінімізувати їх вплив на соціально-економічну стабільність держави. Стратегічне планування у сфері державного управління безпекою стає можливим за рахунок комплексного аналізу історичних даних, сучасних тенденцій та прогнозування майбутніх загроз.

Координація між установами, силовими структурами та урядовими органами є ключовою умовою для оперативного обміну інформацією та забезпечення ефективної протидії терористичним викликам. Реалізація інтегрованих підходів, що включають як правовий, так і технічний та соціальний аспекти, сприяє формуванню стійкої системи безпеки. Таким чином, розробка адаптивних стратегій реагування на терористичні загрози набуває особливого значення в умовах швидкоплинних змін глобального та регіонального середовища. На практиці це означає, що державні органи повинні постійно оновлювати методи аналізу ризиків, інтегруючи новітні технології для моніторингу інформаційних потоків та аналізу поведінки терористичних груп. Використання сучасних аналітичних інструментів дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози та адаптувати стратегії протидії відповідно до нових викликів. При цьому важливим залишається питання підготовки та перепідготовки кадрів у сфері безпеки, що забезпечить високий рівень реагування на надзвичайні ситуації.

Комплексна оцінка ризиків тероризму в Україні є ключовою складовою державної політики у сфері безпеки. Теоретичні підходи, що базуються на аналізі соціально-політичних, правових та економічних чинників, дозволяють глибше зрозуміти сутність терористичних загроз. Методологія, заснована на сценарному аналізі, математичному моделюванні та експертних оцінках, дозволяє не лише прогнозувати виникнення терористичних актів, але й розробляти ефективні стратегії протидії. Застосування сучасних технологій

аналізу даних сприяє своєчасному виявленню та моніторингу загроз, що є надзвичайно важливим в умовах змінних глобальних та регіональних реалій.

Отже, інтеграція теоретичних знань, практичних досліджень та сучасних аналітичних технологій формує основу для розробки систем раннього реагування та ефективних заходів протидії тероризму. Це дозволяє забезпечити стабільність та обороноздатність держави, а також сприяє оперативному реагуванню на нові виклики у сфері національної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бехруз Х. Н. Поняття війни у міжнародному праві: проблеми концептуалізації. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 2. С. 558–561

2. Блага А.Б. Тероризм і війна в Україні: співвідношення та кримінологічні проблеми ідентифікації. Юридичний науковий електронний журнал. № 6, 2023. С. 427–431

3. Кудінов С.С. Державний тероризм – визначення та характеристика. Інформація і право. 2022. № 2(41). С. 78–84

4. Організаційно-правові основи запобігання тероризму: підручник/ Ю. О. Лісіцина, І. Р. Серкевич, Г. З. Яремко та ін.; за заг. ред. В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 432 с.

5. Тероризм: кримінологічна детермінація і кримінально-правова протидія: монографія / В.В. Середа, І.Р. Серкевич; за заг. ред. В.С. Канціра. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 188 с.

6. Тимошенко В.І. Детермінанти сучасного тероризму. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, Серія Право. Випуск 75, частина 2. 2023. С. 130-135

7. Atran S. Psychology of Transnational Terrorism and Extreme Political Conflict. Annual Review of Psychology. 2021. Vol. 72: P. 471–501.